

שולחן ערוך אבן העזר סי' קס"ח	משיבת נפש	משנה ברורה ה"ו	ליקוטי הלכות ה"ב	ליקוטי מוה"א ה"א	יום להודיש	יום
ז, ו.	תלג-תלד	חזרה	קפב	ו.	י"ד	שבת
ט, ט.	תלה-תלו	ו.	קפג	ו:ו.	ט"ו	א
ב, ב.	תלו-תלה	ו:	קפד	ז.	ט"ז	ב
ד, ד.	תלט-תמ	ז.	קפה	ז:ז.	י"ז	ג
ה, ה.	תמא-תמב	ז:	קפו	ח.	י"ח	ד
ב, ב.	תמג-תמד	ח.	קפז	ח:ח.	י"ט	ה
ד, ד.	תמה-תמו	חזרה	קפח	ט.	כ'	ו

בקרני אור

יו"ל ע"י קהילת חסידי ברסלב
בנשיאות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א

246 | פרשת ויחי | י"ד טבת תשפ"ב

דבר המערכת

"רבי נתן" - מתנת החיים שהשי"ת העניק לעמו בתוקף ימי החשכה האיזמים של עקבתא דמשיחא, עמוד האש המאיר בלילה המרו והנמהר המתמשך כל כך. לולא תנחומי המ'ליץ' הגדול הזה, המחיה נפשות בהלכותיו, תפילותיו, מכתביו ושיחותיו, אותם דלה מעמקי הנחל הקדוש, כי אז 'כסדום היינו לעמורה דמינו' חלילה, הוא אשר מסר נפשו להנחיל את יסודי קיום התורה בעוצם הסער המתחולל של מבול האפקורסות, איך לאחוז בהשי"ת ולא להרפות אף אם יעבור מה.

רבינו הקדוש אמר שעלינו להכיר לו טובה כי "אתם יודעים זאת שאם לא היה הוא, לא היה לכם אפילו עלה אחד מהספר" (חיי מוה"ר, שעה). ואכן, כל המקורב לרבינו הקדוש נושא בלבו שלהבת של הכרת הטוב לתלמיד הקדוש הזה שחרט במסירות נפש את תורתו והנהגותיו של רבינו הקדוש, והנחילנו את המעיין המטרה והנשגב הזה לחיותו כיום הזה.

ביום הסתלקותו - ליל צום עשרה בטבת - התכנסו כל בני קהילתנו להודות לה' ולהכיר טובה ולומר 'ברוך ה' אשר נתן לנו את המתנה הזאת, ולהתחדש בדרכי תמימותו ובדרכי היותנו תלמידים לרבינו הקדוש ובלימוד ספריו הקדושים.

בירושלים ת"ו התכנסו בני קהילתנו בראשות הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטער שליט"א, שהלהיב בדבריו על גודל יקר האוצרות שהשאיר לנו רבי נתן, ועל חובתנו להגות בלימודיו ותפילותיו הקדושים כל יום תמיד. בסוף דבריו עורר על החורבן הנורא הנמשך מן הכלים הטמאים שנתפשטו כיום באופן כה אכזרי ועוקרים את האדם משתי עולמות ר"ל, ואין דרך להינצל מהם כי אם על ידי עצותיו תורתיו ותפילותיו של אותו צדיק.

בתודה והלל להשי"ת התחדשו כל השומעים להתחמם לאורו של התלמיד הקדוש, ולהתדבק בארחותיו הטהורים לטוב לנו כל הימים.

העורכים

הרחמנות האמיתית

ידיד ומכר הפך ח"ו לפתע לחסר דעה הרועה עם חיות יער, מה נוראה ואיומה היא המכה ומה עמוק הוא השבר לכל סובכיו. וכך הביטו וחסו צדיקי אמת על מי שלא עלינו נחסר מדעתו מלהכיר באמיתת האמונה והדעת דקדושה, ועל כן מסרו נפשם להנחלת דעת זה "כי מהיכן באים לעוונות ח"ו רק על ידי שאין לו דעת, וזהו הרחמנות הגדול מן הכל, שצריכין לרחם עליו להכניס בו דעת".

וברוב רחמנותם וטובם, אין מסתפקים הצדיקים במה שפועלים זאת בחייהם, אלא משתדלים להשאיר אחריהם ברכה בנים ותלמידים בני דעה שידעו את ה'. הם לא רוצים להיות רק למעלה וליהנות מזיו השכינה אלא רוצים להמשיך ולהטיב ולהשפיע רחמנות בעולם ע"י ידיעת הדעת האמיתי המציל מתכלית הרע (ראה לקו"מ שם).

כאשר אב עומד לעזוב את העולם, הוא מבקש להנחיל לבניו את הטוב שזיכרו ה' בעולם הזה ולהוריש להם את ברכת ידיו, נכסיו וקניניו ורוכשו אשר רכש בחיים חיותו. אבל הצדיק הרחמן מבקש להנחיל להם את הברכה האמיתית ואת ההצלחה וההצלחה הנצחית והמופלגה לדעת את ה'. רק זוהי רחמנות אמיתית: לדאוג לכך שהבנים אכן יידעו את ה', ושמונתם ויראתם תהא איתנה ומבוססת כראוי. רק זה הוא האב המסור באמת לטובת בניו.

רבי נתן מבאר את הנלמד בפרשתנו על יעקב בחיר האבות שברך את בניו קודם הסתלקותו לחיי עולם, וכל כוונת הברכות היתה להשפיע על הדעת הקדוש הזה, שמלבד היותו עצם הברכה והטובה, הוא גם הגורם לכל הברכות והשפע השמי גם כן.

וכה הם דבריו הנפלאים: **"כל הברכות שברך יעקב את בניו, הכל היה בחינת המשכת הדעת הקדוש להכיר ולידע את הבורא יתברך שמו. ועל כן קיבץ את בניו קודם מותו כדי לצוות להם להמשיך ולהאיר בהם הדעת הקדוש הזה, להודיעם כי ה' הוא האלקים והאמונה הקדושה, שזה עיקר כלל הברכות שבעולם. כי כל הטובות והברכות וכל ההשפעות שבעולם בגשמיות ורוחניות כולם נמשכים מהדעת"** (ליקוטי הלכות, שותפים בקרקע ז, ט). ומעשי אבות צריכים להיות סימן עבורנו, לדאוג תמיד להנחיל את הדעת האמיתי לבנינו ולתלמידנו כי זה עיקר הברכה.

בשבוע הבעל"ט מתחילים ימי השוכבים הקדושים, ימי תיקון הדעת שהוא תיקון פגמי הקדושה. הבה נעורר בקרבנו רחמנות אמיתית, לעורר לבבות בנינו וחברנו ליראה את השם, נדבר עמם מהאמונה הפשוטה ומחובת האדם בעולמו, כי רחמנות זו היא מעיקרי תיקון הקדושה, וכפי שרבינו הקדוש גילה לנו: **"לדבר עם חברו במוסר ויראת שמים ולעוררו לתשובה הוא תיקון פגמי הקדושה"** (ליקוטי עצות, ברכת ט, ט). "כי בודאי הוא תיקון לפגם הקדושה כשמתגבר ומשתדל לדבר על לב בני אדם להחזירם לה' יתברך" (ליקוטי הלכות, חובל בחברו ג, א).

הבה נרחם על זולתנו גם ברחמנות העצומה והנצחית, לרחם על הנפש שלא תאבד, וכבר הובטחנו (שבת קנא): **"כל המרחם על הבריות מרחמין עליו מן השמים"**.

"אוי, הרחמנות עצומה ונוראה כל כך, העניות שם בבית משוועת, אין שם לחם לאכול, המחלות והיסורים של בני הבית איזמים כל כך, אי אפשר לסבול את מצוקתם המזוויעה".

טבעם של ישראל לרחם על השרוי בצרה ובצוקה, ואכן כך נאה, זהו הרי מסימני ההיכר של איש הישראלי (ראה יבמות עט). הדבקים באלוקיהם ומתדמים לו, כפי שנצטוונו "מה הוא רחום וחנן אף את תהא רחום וחנן" (ירושלמי פאה ג, ג), ואין כאומה זו המרבה צדקה חסד ורחמים לכל מך ולכל נצרך, אשרי להם.

ואדרבה, דוקא משום כך, ראוי שנתעורר לרחם ביתר שאת, כי אין מזרזין אלא למזרזין. אם בהעדר פת לחם ראוי לרחם, ובחוסר לבוש וכסות חובה לחוס, על אף שסוף סוף אין המחסור וההעדר כי אם בחיי שעה, כמה וכמה עלינו להתעורר לרחם ולחוס ולהרגיש בצער הזולת בשעה שהוא סובל את צרת הצרות שנפשו נזופה ורוחקה מאביה שבשמים, אשר הצער והמחסור הוא צער עולם והצרה והיסורים עדי עד חלילה, ואין כל דמיון כלל בין צרה צרורה שכזו לצרה הגרועה ביותר בגשמיזות.

וכך מלמדנו רבינו הקדוש: **"עיקר הרחמנות הוא, כשישראל עם קדוש נופלים ח"ו בעוונות ר"ל, כי זהו הרחמנות הגדול מכל מיני רחמנות, כי כל היסורים הקשים שבעולם אינם נחשבים כלל כנגד המשאוי הכבד של עוונות ח"ו, וזהו עיקר הרחמנות, לרחם על ישראל עם קדוש, להוציאם מהמשאוי הכבד של עוונות" (ליקוטי מוה"ר תניינא, ז).**

ורבי נתן זועק בתפילתו (ח"ב ח'): **"אין צרה בעולם כצרת הנפש הנזופה הרחוקה מאביה שבשמים, אשר עוצם הצרה הזאת אי אפשר להעריך ולבאר ולספר לא בפה ולא בכתב ולא במחשבה ולא ברמיה, כי צרת הנפש עולה על כל הצרות והיסורים שבעולם"**.

רחמן אמיתי צריך אם כן להתעורר ולזעוק ולהרעיש עולם ומלואו כאשר הוא יודע בחברו וידידו שנופל בעוונות ח"ו, פי כמה יותר ויותר מאשר כשנועד לו שהלה צם זה כמה ימים מחוסר מזון או כאשר הוא מתייסר קשות ביסורי הגוף, כי על כן צרת הנפש היא צרה עמוקה ועצומה יותר לאין ערוך ולאין שיעור.

ההצלה והרפואה לכל תחלואי הנפש הוא הדעת דקדושה, כאשר האדם זוכה לתיקון הדעת ויודע בידיעה ברורה כי ה' הוא האלוקים השליט בכל, כי אז סרה ממנו רוח השטות שהיא הגורמת לכל העוונות וכמו שאמר חז"ל (סוטה ג, א) **"אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות"**, ועל כך מסרו נפשם צדיקי הדורות, להנחיל ולהאיר את הדעת והאמונה הקדושה הזאת בלבבות בני אדם, מרוב עוצם רחמנותם המופלגת ומסירות נפשם עבור כל אחד מיישראל. הם ידעו היטב שמי שנכנסה בו רוח שטות ואין בו את הדעת המכריחה את היראה מפני אדם כל "אינו מן הישוב ואינו מכונה בשם אדם כלל, כי עיקר האדם הוא הדעת רק הוא בחינת חיה בדמות אדם" (לקו"מ שם). **נאטר לעצמנו את הטרגדיה הנוראה כאשר**

פניני אור

אמרות מהורות מרביה"ק ותלמידיו

מוה"רנ"ת אָמר: **"אָני אוֹהֵב לְהַתְּפַלֵּל כְּנִיתִיקוּ, אָבֵל לֹא עִם הַלְמָדוֹן הַכְּעָסוֹן"** (שְׁמַמְהָר בְּתַפְלִיתוֹ, מִחֻמַּת שְׁמֻקְפִיד בְּדִיקוּ עַל זְמַן הַנֶּץ) - **"אֲבָעִר נִישְׁט מִיָּסוּן בִּיזוֹן לְמָדוֹן"**.
(שיח שרפי קודש)

לתגובות והערות
3323796@gmail.com
ניתן לקבל את הגיליון באימיל מידי שבוע

הדל"ג 4:02 - ניץ ההמה 6:29 - מוזק"ש 8:16
צאת השבת 5:18 - צאה"ש לר"ת 5:56

ההתעוררות וההתחזקות!

ויקח את שני בניו עמו את מנשה ואת אפרים

שני דרכים ישנם בעבודת ה', שני דרכים הפוכות זו מזו, אשר שניהם אמת. הלא הם: ההתעוררות וההתחזקות.

שני דרכים אלו הם סוד "מנשה ואפרים".

'מנשה' מסמל את הדרך של ה'התעוררות'. הדרך שמלמדת את האדם לחפש ולחנות תמיד אחר השלימות. שהרי על כן נקרא 'מנשה', "כי נשני אלקים את כל עמלי ואת כל בית אבלי". לאמר: גם אם התייגעת והתעלית, ומלבד זאת אתה גם 'מיוחס', עליך לשכוח את הכל. "את כל בית אבי, זה הייחוס. ואת כל עמלי, שעמל בעבודת הבורא" (ליקוטי מוה"ר, צז).

מאידך, 'אפרים' מסמל את הדרך של ההתחזקות, ומציאת הטוב והאלקות בכל מקום. שהרי על כן נקרא 'אפרים' "כי הפרני אלקים בארץ עניי", "שאפילו בעניי ומיריות העצום, גם שם הפרני ה' מקרב אותי ומרחם עלי בכל עת, כי מלוא כל הארץ כבודו, וטובו וגדלו ורחמיו לא כלים לעולם" (ליקוטי הלכות, שותפים בקרקע ח, ח).

ואכן, שניהם הם בניו של יוסף הצדיק. את שני ההארות אלו עוסק הצדיק להאיר בעולם, ואת שניהם אנו זקוקים לקבל ממנו. לפעמים אנו זקוקים לשמוע דיבורי התעוררות, שיעוררו אותנו לבלי לשקוט על השמרים, ויחפו אותנו להתקדם ולהתעלות בעבודת ה'. ולפעמים, אנו זקוקים לשמוע בחיפות, עד כמה ה' מתפאר בנו, וסמוך וקרוב אלינו.

כף של התעוררות וקערה של התחזקות!

וישלו ישראל את ימינו וישת על ראש אפרים והוא הצעיר ואת שמאלו על ראש מנשה שכל את ידיו כי מנשה הבכור

יוסף הצדיק כאשר בא להתברך עם בניו אצל אביו יעקב, היה סבור ש"מנשה" הוא זה שיש לו זכות קדימה. "כי יוסף רצה להקדים את מנשה כי הוא הבכור, כי הוא בבחינת השגת 'איה מקום כבודו', שזה עיקר ההשגה, שזאת ההשגה גבוהה יותר" (שם).

אך יעקב אבינו היה סבור אחרת, הוא העדיף והקדים את 'אפרים'. וכאשר אמר לו יוסף "לא כן אבי, כי זה הבכור, שים ימינך על ראשו", ענה יעקב ואמר: "ידעתי בני ידעתי, גם הוא יהיה לעם וגם הוא יגדל, ואולם אחיו הקטון יגדל ממנו וזרעו יהיה מלוא הגוים".

"כי אף על פי כן עיקר שעשועיו יתברך ועיקר קיום העולם הוא על ידי השגת התלמיד שהוא בחינת 'מלוא כל הארץ כבודו', שמודיע ומגלה אלקותו ית' לכל שוכני עפר המונחים למטה מאד, שזה עיקר שעשועיו יתברך. כי יש להשם יתברך מלאכים ושרפים וכו', ועל כן העיקר הוא מה שמאירין בדרי מטה הנמוכים מאד בבחינת 'אביית תהילה מגושי עפר'. ועל כן הקדים יעקב את אפרים לפני מנשה, כי זאת ההשגה של בחינת 'אפרים' להאיר בדרי מטה בחינת 'מלוא כל הארץ כבודו', זה יקר יותר!" (שם).

זה הוא הפסק הברור של יעקב אבינו: יש להעדיף ולהרבות בהתחזקות! וכך גם הגדיר מוהר"ת ואמר: "על כל כף של התעוררות, צריכים קערה של התחזקות...".

שאלה:

בשנים האחרונות זכיתי להתקרב לרבינו ולהתעורר להיכנס בעבודת השם, אך דווקא בעת הזאת מתעוררים אצלי כל מיני ענייני חושך ובלבולים מה שלא היה לי מקודם, ואני תוהה מה הפשט בזה.

בפרט בזמן האחרון התעוררו אצלי נסיונות שכבר לא היו לי זמן רב, וזה מפחיד אותי מאד, כי לא די שלא הזדככתי הרי שמתעוררים ג'כ נפילות ותאוות ישנות שכבר היה נדמה לי שהתפטרתי מהם.

אשמח מאד אם תוכלו להשיבני דבר.

תשובה:

כך איתא בליקוטי מוה"ר, סוף תורה כ"ה:

"ואמר אז בזה הלשון: וזוה טועין החסידים הרבה, שפתאום נדמה להם שנפלו מעבודת ה', ובאמת אין זה נפילה כלל, רק מחמת שצריכין לעלות ממדרגה למדרגה, ואז מתעוררין ומתגברין מחדש הקליפות, שהם התאוות והבלבולים והדמיונות והמחשבות והמניעות כנ"ל, על כן צריכין להתגבר בכל פעם מחדש לחזור ולהכניע ולשבר הקליפות והמניעות וכו' שבכל מדרגה ומדרגה מחדש, אבל באמת אין זה נפילה כלל"

ואכן, דווקא ה"חסידים" הם אלו שטועים בזה "הרבה". שכן מי שלא חסיד, לא סובל את מה שהם סובלים... מי שאינו עולה מדרגה לדרגה בעבודת ה', אינו מרגיש את מה שהם מרגישים...

רק מי שהוא "חסיד" המתחסד עם קונו, ועוסק בכל עת להתקדם ולעלות מדרגה לדרגה בעבודת ה' - הוא זה שסובל מנפילות אלו. והוא זה שזקוק לאחד שיעמידו על טעותו, ויפקח את עיניו להבין ש"אין זה נפילה כלל" רק התקדמות מדרגה לדרגה.

דווקא מי שרוצה להיות עובד ה', הוא זה שהמחשבות רודפים אחריו. וכדברי רבינו בספר המידות: "אין המחשבה הולכת אלא אחר העובד. [פירושי: מי שעובד השם, אחריו הולכים ומשכים המחשבות לבלבל יותר משאר בני אדם, וזהו אין המחשבה הולכת אלא אחר העובד]" (ספר המידות, תפילה פד).

ואין הדבר מעיד על נמיכותו, אלא אדרבא, על רוממותו.

כך היא הדרך: דווקא אלו שרוצים להיכנס לפנים, ולהפסיק לעמוד בחוץ - הם אלה שמתחילים לסבול.

דווקא אלו שמחליטים להפסיק להתעלם מנשמתם, ומתחילים לעסוק בהתבודדות, ובתורותיו של הצדיק - הם אלה שהפסולת שבתוכם מתחיל לצוף... דווקא אז, הם מגלים בתוכם פסולת

כשמרתיחים את המים...

רוחנית, שלא הייתה מוכרת להם עד הנה.

וכבר המשיך זאת רבינו להתרחת קומקום מים, וכך שח ואמר:

"מה שכשאדם מתחיל להיכנס בעבודת השם ולהתקרב לצדיק האמת, באים עליו הרהורים ובלבולים גדולים - זה כמו למשל: כלי מים, שמתחילה נראה כאילו המים צלולים, ואחר כך כששופתין ומעמידין המים אצל האש ומתחיל להתבשל, אזי מתבלבל המים ומעלה הרתיחה כל הפסולת שהיה במים, ועולה כל הפסולת למעלה, וצריך שיעמוד אחד להסיר חלאת ופסולת המים בכל פעם. ומתחילה נדמה כאילו המים צלולים לגמרי, ואחר כך נראה הפסולת שבמים העולה בכל פעם למעלה, ואזי כשמסירין בכל פעם חלאת ופסולת המים, אזי אחר כך נשארין המים צלולים וזכים באמת כראוי.

כמו כן ממש: קודם שמתחיל האדם להיכנס בעבודת ה', אזי הטוב והרע מעורבין בו, ומחמת שהם מעורבים מאד אין נראה הפסולת והרע שבו כלל, כי הם מעורבים יחד לגמרי הרע עם הטוב. אך אחר כך כשמתחיל להיכנס בעבודת השם ומתקרב לצדיק האמת, אזי מתחיל להזדכך ולהתברר, ואזי עולה הפסולת והרע בכל פעם למעלה, כמשל הנזכר לעיל. וצריך שיעמוד אחד שיסיר ממנו חלאתו ופסולתו בכל פעם, ואזי יישאר אחר כך זך וצלול לגמרי באמת כראוי" (שיחות הר"ן, עט).

הרי לך שמה שלפני ההתקרבות היה הכל רגוע, אין זה מחמת נקיות הנשמה, אלא אדרבא, מחמת רוב לכלוכה ותערובתה. ודווקא אחר ההתקרבות, כשמתחיל האדם להיכנס במהלך של זיכרון והתקרבות, אז הוא מתחיל להרגיש את הפסולת, ואין זה מחמת שמתלכך יותר מפעם, אלא אדרבא, הוא הולך ומתנקה, הולך ומזדכך.

כבר עמד מוהר"ת באחד ממכתביו, על כך שלפעמים נראה שדווקא מי שמתקרב לרבינו הקדוש עובר עליו יותר משאר בני אדם, ומחזק את בנו שלא לחוש לכך, וזה לשונו:

"כל מה שמתחזקים ביותר לחסות בו [ברבינו הקדוש] ולחזק עצמו על ידי זה, יהיה איך שיהיה, על ידי זה בעצמו מגיע עליו הסיוע דלעילא יותר ויותר. אף על פי שנראה לפעמים ההיפך כי כל הגדול מחברו וכו', ובפרט מי שרוצה לברוח לחזקת אמיתי כזה, שמתגרין בו חס ושלום יותר ויותר כאשר אני יודע בנפשי הרבה בזה - אף על פי כן, מי שאינו כסיל ומתחזק עצמו בהאמונה, ובפרט על פי כל הדברים האמיתיים שהרבינו לדבר בחסדו, הנובעים ממעייני שיעותו חידושי תורתו הקדושה, על ידי כל זה יכול להתחזק תמיד לחסות בכוחו ולשמח נפשו בכל עת בכל דרכי עצותיו הקדושים, כי העיקר הוא השמחה" (עלים לתרופה, גנג).

חזק חזק ונתחזק!

פנינים מאירים וחידישים מהזורים מלוקטים מספרי גדולי הצדיקים ז"ע מתוך רשימותיו של הגרי"ם שכנגד שליט"א אשר ציין ורשם לפניו לזיכרון.

לקט ספרי"ם

ספרי חסידות

לאדם. כמאמר (אבות פרק ג, משנה טו) והרשות נתונה, ביד האדם לעשות כרצונו אם טוב ואם רע, מכל מקום גם אותה הבחירה הוא ביד הבורא יתברך, אך שדבר זה איננו מושג לשום בריה בעולם וכמבואר במאמרי קדמונינו ז"ל (עיין רמב"ם הלכות תשובה פרק ה, ה), ואם כן בודאי לא יתכן שיתגאה האדם על עבודתו והטבת רצונו, כי הוא מאת השי"ת. וכן בדוד הוא אומר (דברי הימים א' כט, יד) כי ממך הכל ומיידך נתנו לך, יד, הוא לשון כח ורשות. ורצה לומר, אף זה הרצון ויד פתוחה שיש לי ליתן צדקה, אף זה אתה נתון לי, ואם כן מיידך נתנו לך.

לקחו בלא דיכור כמו משה רבינו

עוד שמעתי מפי אא"ז הבעל שם טוב זללה"ה שאביו שלו לקחו בלא דיבור כמו משה רבינו ע"ה ואם היה לוקחו בדיבור היה ממלא בתורתו כל חללי דעלמא וביער כל הקליפות והיה מביא משיח. (דגל מחנה אפרים ליקוטים)

אמרות צדיקים פרק ראשון הבעל שם טוב הקדוש את ב לט-74

בענין הידיעה והבחירה שאין להתנאות בעבודת ה'

רבי אלעזר איש ברנותא אומר תן לו משלו שאתה ושלך שלו (אבות פרק ג, משנה ז). רומז במלת שלך, על ענין הבחירה אשר נמסרה

